

TIJDSCHRIFT VOOR
PARAPSYCHOLOGIE

ORGAAN VAN DE
STUDIEVEREENIGING VOOR
„PSYCHICAL RESEARCH”

★

BEHEEREND REDACTEUR:
DR. W. H. C. TENHAEFF

COMMISSIE VAN REDACTIONEEL EN BIJSTAND:

IR. J. BETHLEM
PROF. DR. H. TH. FISCHER
H. M. HAYE, ARTS
G. ZORAB

15DE JAARGANG

1947

H. P. LEOPOLDS UITGEVERSMAATSCHAPPIJ N.V.
NOORDEINDE 23, DEN HAAG

CASUÏSTIEK

I *Paragnosten in dienst van den opsporingsambtenaar.* In het begin van Mei 1947 werd mij door den wachtmeester der Rijkspolitie J. van Beusekom te Twello het navolgende rapport toegezonden, waarbij hij een verklaring van Dr. E. S. Simon te Enschede alsmede een rouwkaart gevoegd had.

Het door den heer van Beusekom opgestelde rapport, dat mij een belangrijke aanvulling toeschijnt van mijn in den vorigen jaargang verschenen verhandeling over het gebruik van paragnosten voor politioneele doeleinden, luidt als volgt:

J. VAN BEUSEKOM
Wachtmeester der Rijkspolitie
Binnenweg 318
Twello.

Onderwerp:

Rapport betreffende een onderzoek, loopende van Augustus 1945 tot December 1946, ter zake de opsporing van een aantal doodgeschoten Nederlanders, waarvan de lijken tot op heden nog niet gevonden en geborgen konden worden.

Rapport.

Ik, ondergeteekende, *Jacob van Beusekom*, Wachtmeester der Rijkspolitie en behorende tot de groep Voorst der Rijkspolitie, rapporteer het navolgende:

Omstreeks November 1944 bevond ik mij als Wachtmeester der toenmalige Staatspolitie en ingedeeld bij de Marechaussee, gedetacheerd bij de Gemeentepolitie te Velp, gemeente Rheden, in Gelderland.

In dien tijd bevonden zich in de cellen van het politiebureau aldaar, ongeveer twintig Nederlanders, als arrestanten van den Sicherheits Dienst, onder wie de mij van vroeger reeds bekende *Leo Toepoel*. Begin November 1944 stelde ik, door middel van een brief, de ouders van Toepoel op de hoogte van zijn aanwezigheid als S.D. arrestant te Velp.

1 December 1944 dook ik, relatant, onder en begaf mij op 5 December van Twello naar Velp, ten einde aldaar de bevrijding af te wachten. Omstreeks half December hoorde ik bij geruchte, dat acht Nederlanders, onder wie *L. Toepoel*, *R. van der Haar* en *H. Kaper* zich bevonden, door de Duitschers waren gefusilleerd als represaille voor den aanslag op een Duitschen wachtpost te Velp. In Februari 1945 bereikte mij een brief, afkomstig van de ouders van *Leo Toepoel*, waarin zij mij verzochten, een ingesloten brief aan hun zoon Leo te overhandigen. Ik heb dezen brief aan de familie Toepoel teruggezonden, met een begeleidend schrijven, in welk schrijven ik de ouders van Toepoel er van op de hoogte bracht, dat hun zoon zeer waarschijnlijk op 12 of 13 December 1944 door de Duitschers ge-

fusilleerd was. In Augustus 1945 ontving ik een brief van *mevrouw L. Toepoel* wonende te Bakkum, 1ste Groene Laantje 6, waarin zij mij mededeelde, dat zij nog steeds niets van haar zoon Leo had vernomen en waarbij zij mij tevens verzocht, indien mogelijk, een onderzoek naar de eventueele verblijfplaats (gedacht werd aan de Russische zône van Duitschland) of naar het graf van haar zoon in te stellen.

Bij een door mij, relatant, te Velp en omgeving ingesteld onderzoek, bleek het navolgende:

Dat op het einde van November 1944 de toen nog in het Politiebureau te Velp aanwezige S.D.-arrestanten waren overgebracht naar de, inmiddels door de S.D. als gevangenis in gereedheid gebrachte Rotterdamsche Bank te Velp. Onder de overgebrachte arrestanten bevonden zich o.m. *Leo Toepoel, Reyer van der Haar, Douwe Ruitinga, Gerard Brand, Wim Jongsma* en *Hans Kaper*, die er van verdacht werden, dat zij over de Waal heen, in het door de Geallieerden bevrijde Nederlandsche gebied trachtten te komen, ten einde zich aldaar bij de Nederlandsche strijdkrachten te voegen.

Op 13 December 1944 werden door een vuurpeleton onder commando van den luitenant der valschermjagers Engelhart, acht personen uit de Rotterdamsche Bank te Velp weggehaald. Bij deze acht personen waren ook de bovengenoemde zes jonge mannen. Vast staat, dat de uitvoering der executie der meergenoemde acht personen, door verschillende Duitse instanties was geweigerd, tot ten slotte de opdracht voor de fusilleering door een S.D.-functionaris persoonlijk werd gegeven aan luitenant Engelhart en een aantal soldaten (zeer waarschijnlijk twaalf) van de op dien datum in Velp aanwezige valschermtroepen.

Op 14 December 1944 stond, op een van Duitse militaire zijde in Velp aangeplakte bekendmaking, dat acht personen waren doodgeschoten als represaille voor den aanslag, gepleegd op een Duit-schen wachtpost.

De executie heeft zeer waarschijnlijk plaats gehad op 13 December 1944 bij het aanbreken van den dag. Waar de acht bedoelde personen den nacht hebben doorgebracht, is niet na te gaan.

Mejuffrouw *Catherina, Johanna Maria Lucia Abbenhuis*, oud: 18 jaar, van beroep: typiste en wonende te Velp, Karel van Gelderstraat 1, verzorgde wasch voor de meergenoemde S.D.-arrestanten. Op 12 December 1944 ontving mejuffrouw *Abbenhuis* een briefje, dat afkomstig bleek te zijn van de S.D.-gevangenen, en van den volgenden inhoud:

Aan onze weldoenster:

Hartelijken dank voor het goede dat zij ons gedaan heeft en wij hopen dat het haar eens moge vergolden worden.

(w.g.) L. Toepoel, R. van der Haar, H. Bosman, A. Kramer, J. King, W. Jongsma, F. J. Heyberg en E. Teunissen.

(12 November 1944. De politieke gevangenen uit de Rotterdamsche Bank te Velp).

Toos Abbenhuis heeft zich op 14 December 1944 naar het gebouw

van de Rotterdamsche Bank begeven, ten einde de daar aanwezige arrestanten te voorzien van schoon waschgoed en om hun eten te brengen. Van het op dien datum op wacht staande personeel der Feldgendarmerie vernam zij, dat de door haar bedoelde arrestanten in den nacht van 13 op 14 December 1944 niet meer in de Rotterdamsche Bank aanwezig waren geweest.

Uit het ingestelde onderzoek bleek tevens, dat in totaal 20 personen werden vermist, die gedurende den laatsten oorlogswinter als S.D.-arrestanten in Velp zijn geweest; voorts dat medio October 1944 ook een aantal personen door de S.D. waren gefusilleerd bij de Emma-pyramide. Deze doodgeschoten personen zijn niet door de Duitschers begraven, maar door personeel van de Gemeentepolitie in samenwerking met arbeiders der Gemeente Rheden op het kerkhof te Velp begraven.

Ook kon worden vastgesteld, dat drie andere personen kort bij Velp zijn gefusilleerd. De officier van de S.D., *Fischer*, die bij deze executie tegenwoordig is geweest, haalde zijn arrestanten in begin November 1944 van het Politiebureau te Velp op en bracht ze weg. *Fischer* werd daarbij vergezeld door den toenmaligen Commandant van de politie te Rheden, Kapitein *Kuyper*. Ongeveer een half uur later kwamen die Officier en Kapitein *Kuyper* op het politiebureau terug. *Fischer* vroeg toen aan den dienstdoenden wachtcommandant waar het geld was, dat door een der arrestanten was achtergelaten. De wachtcommandant deelde aan dezen S.D.-officier mede, dat bedoelde arrestant het geld meegenomen had. De vorengenoemde S.D. commandant repliceerde hierop tegen *Kuyper*: „Dat kunnen wij wel op het lijk nazien”. Hieruit kon de bij dit gesprek aanwezige hoofdwachtmeester *Beintema* afleiden, dat de weggevoerde personen waren doodgeschoten, terwijl *Beintema* uit den korten tijd welke lag tusschen vertrek en terugkomst van *Fischer* en *Kuyper* de logische gevolgtrekking maakte, dat de executie zeer kort bij Velp moest hebben plaatsgehad.

Daar Velp aan den Zuidkant begrensd wordt door den IJssel, kon dit gedeelte van Velp niet in aanmerking komen voor een eventueele fusilleering.

Verder in aanmerking nemende:

1. Dat er reeds personen bij de Emma-pyramide waren gefusilleerd;
2. Dat de tijd gelegen tusschen vertrek en terugkomst van *Fischer* en *Kuyper* bij de boven omschreven executie van drie personen, zeer kort was geweest;
3. Dat de Oost- en Westzijde van Velp voor een eventueele fusilleering absoluut ongeschikt waren;
4. Dat zich ten Noorden van Velp een uitgebreid zgn. „Sperr” gebied bevond, dat zich, gezien zijn ligging (kilometers ver heide) met hier en daar heuvels, die uitstekend als rugdekking konden dienen, uitermate leende voor de voltrekking van vonnissen door middel van den kogel;
5. Dat mede rekening houdende met de Duitsche grondigheid

in de afwerking van dergelijke zaken, het voor mij, relatant, door combinatie van feiten en omstandigheden het meest logische was, dat de meer genoemde acht personen, die op 13 December 1944 waren gefusilleerd, ten Noorden van Velp, in de omgeving van de Emma-pyramide doodgeschoten moesten zijn, heb ik in October 1945 aldaar een onderzoek ingesteld, wat met enkele onderbrekingen drie weken heeft geduurd.

Bij dit onderzoek bleek mij, dat op circa 4 km. ten Noorden van Velp, de Emma-pyramide ligt. Het is een groot houten geraamte met bovenop een platvorm en vormt het hoogste punt in de omgeving.

Vanaf de Emma-pyramide ziet men ongeveer 3 à 4 km. naar het Noorden een heuvelrug waarop zich van Oost naar West loopend, een aanplant van schaarhout bevindt. In het midden van die aanplanting staat één enkele, dunne, rechte boom. Tusschen de Emma-pyramide (waaromheen een boschaanplanting ligt van ongeveer 200 M.) en de verderop liggende heuvelrug ligt niets anders dan circa 10 km.² heide. Op dit terrein heb ik gedurende de bovenomschreven periode, op de daarvoor volgens mijn meening in aanmerking komende plaatsen (uithollingen met rugdekking) opgravingen gedaan en peilingen verricht. Gezien de uitgestrektheid van het terrein en het groote aantal plaatsen, dat voor een uitgebreid onderzoek in aanmerking kwam, heb ik, daar de kans op eenig resultaat uitgesloten leek, mijn verdere nasporingen geëindigd, in afwachting van nadere gegevens, die een meer redelijke kans op slagen zouden geven.

In October 1946 woonde ik in de schouwburg te Deventer een lezing met demonstraties over occultisme bij, gegeven door den heer *Croiset*, met medewerking van de heeren *J. van der Weide* en *G. J. ter Laak*. Hetgeen de heer *Croiset* en zijn medewerkers lieten zien deed mij besluiten om bovenomschreven zaak aan *Croiset* voor te leggen.

Eind October 1946 bezocht ik, relatant, daarbij vergezeld door *Dr. E. S. Simon*, oud 44 jaar, van beroep economisch adviseur en wonende te Enschede, Lasondersingel 138, den heer *Croiset*. Ik had bij mij een dossier van de S.D., hetgeen politieel geen waarde had, doch, psychometrisch gezien, zijdelings betrekking op de betreffende zaak kon hebben. Het dossier bevatte twee briefjes afkomstig van de betrokken S.D.-arrestanten en gedateerd resp. 8 en 12 December 1944; een mondorgel en sportinsigne van *Hans Kaper* en foto's van de navolgende personen: *Leo Toepoel*, *Reyer van der Haar*, *Doswe Ruitinga*, *Gerard Brand*, *Wim Jongsma* en *Hans Kaper*, zijnde zes van de acht gefusilleerden.

Croiset wist niet waarvoor wij kwamen, hij verzocht ons trouwens niet te spreken. De op deze zaak betrekking hebbende voorwerpen lagen naast elkaar op tafel. *Croiset* ging er met zijn handen overheen en nam de foto op van meergenoemden *Hans Kaper*. Daarna vertelde hij ons (omgezet in een chronologische volgorde) het navolgende: „Ik zie den weg Utrecht - Ede - Arnhem. Zij worden vervoerd

in een auto. Vlak voor Arnhem slaan zij links af, de heide op. Zij volgen een karrespoor, terwijl er naast dat karrespoor een rijwielpad ligt met paaltjes er langs. Zij passeeren een weg aan den rechter kant en komen vervolgens aan een driesprong. Hier stappen zij er uit. Links van die driesprong liggen ongeveer vijf gaten, vermoedelijk bomtrechters. Die personen worden voor de gaten opgesteld. Ik zie een vuurpeleton van 12 man en een commandant, terwijl er om en nabij 20 menschen voor de geweerloop van het vuurpeleton staan. Hoe kan dat? (Is wel mogelijk. Er worden immers ongeveer 20 personen vermist. Rapp.) Ik zie een bosch waarboven een dunne paal uitsteekt, een zoeklicht of een paal. De personen die gefusilleerd zullen worden staan met hun gezicht naar een monument. De commandant van het vuurpeleton heft zijn hand op en slaat die naar beneden terwijl hij het commando „Vuur” geeft. Zij zijn doodgeschoten. De doodgeschoten mannen worden in de gaten gegooid en de Duitschers storten die gaten dicht. Die gaten waarin de menschen liggen zijn haast niet meer te onderscheiden. Wel liggen vlak bij nog enkele gaten die flauw te onderscheiden zijn. De datum is 13 December 1944 's morgens vroeg. De commandant van het vuurpeleton heeft onder zijn linker bakkebaardje een lidteeken, ter grootte van circa 2 cm. Hij is geen sadist. Maar bevel is bevel en een bevel volgt hij op.”

Verklaringen van verschillende getuigen spreken elkaar tegen, zoodat niet vast staat of *Engelhart* inderdaad een lidteeken onder het bakkebaardje op zijn linkerwang heeft.

Getuige *Simon* en relatant spraken met den heer *Croiset* af, dat ik, rapporteur, mij naar Arnhem zou begeven en aldaar met de mij ten dienste staande gegevens zou probeeren, de graven op te sporen. Lukte mij dit niet, dan zou ik mij opnieuw met den heer *Croiset* in verbinding stellen en zouden hij en zijn medewerkenden, op een nader te bepalen Zondag, naar Arnhem komen, om te probeeren, of zij door middel van wichelroeden de juiste plaats waar de lijken liggen vast konden stellen.

Croiset zegde mij zijn medewerking Pro-Deo toe. Hij beschouwde de zaak zuiver als een experiment.

Mijn nasporingen op de aangeduide plaats leverden geen resultaat op en ik verzocht den heer *Croiset* naar Arnhem te komen. Door ziekte van *Croiset* werd onze excursie uitgesteld en eenige weken later bezocht ik *Croiset* opnieuw om een nieuwe afspraak te maken. Tijdens dit bezoek gaf *Croiset* de betreffende foto van *Hans Kaper* aan den heer *J. van der Weide* (psychometrist) en verzocht hem, hetgeen hij zag, aan ons mede te deelen. Wat *van der Weide* zag komt hierop neer: „Ik zie een groote heide- en zandvlakte. Op den achtergrond ligt een verhooging. Op die verhooging staat een laag schaarhout, te midden waarvan zich een dunne, lange boomstam bevindt.”

Op Zondag 8 December 1946 heb ik, relatant, mij met *E. S. Simon*, oud 44 jaar, van beroep economisch adviseur, wonende te Enschede, Lasondersingel 138, en met *Jaap Dijks*, oud 33 jaar, van beroep confectie-fabrikant, wonende te Enschede, Javastraat 125, respec-

tievelijk eerste en tweede getuige en vergezeld van *Gerard Croiset*, oud 37 jaar, van beroep magnetiseur, wonende te Enschede, Hessenweg 58; *Gerhardus Johannes Ter Laak*, oud 43 jaar, van beroep eerste ambtenaar gemeente-bedrijven (wichelroedelooper), wonende te Enschede, Lindenstraat 5, en van *Jan van der Weide*, oud 38 jaar, van beroep magnetiseur en wichelroedelooper, wonende te Enschede, Gronauschestraat 29, naar Velp begeven en hebben getuigen en relatant aldaar het volgende gezien en waargenomen:

Even voor wij Velp bereikten besloot *Croiset*, na overleg met *Ter Laak* en *van der Weide*, door middel van een kaart, voorstellende de omgeving van Arnhem, vast te stellen, op welke plaats zij ongeveer moesten wezen. Zij kwamen overeen, dat de door hen gezochte plek hei ten Noorden van de kruising Apeldoornscheweg-Koningsweg lag. Als uitgangspunt namen zij de Rotterdamsche Bank te Velp, van waaruit de arrestanten weggehaald waren. De heer *Ter Laak* hield de foto van *Hans Kaper* in de handen. Op advies van *Ter Laak* ging de auto de Rozendaalschelaan in. In de Rozendaalschelaan rijdende zei *Ter Laak*: „Aan het einde van dezen weg staat een rond bord, met een pijl die naar rechts wijst. Daar moeten wij rechts af.” Daar oorspronkelijk was vastgesteld dat wij naar de bovenomschreven wegkruising zouden gaan, oordeelden *Croiset* en medewerkers het beter, in de eerder vastgestelde richting te blijven doorgaan. Op het einde van de Rozendaalschelaan bevond zich inderdaad een rond bord met een pijl, die naar rechts wees. Vanaf de Rozendaalsche laan ging het nu verder over den Schelmscheweg. Nadat wij dien weg een eind op waren gereden liet *Croiset* de wagen stoppen en omkeeren, omdat hij en zijn helpers, volgens hun zeggen, alle contact verloren. *Ter Laak* adviseerde nu, om in de door hem aangeduide richting te rijden, wat wij dan ook deden. Na enkele oogenblikken merkten *Croiset* en zijn collega's op, dat zij weer „warmer” werden. *Croiset* vroeg aan mij, relatant: „Waar komen wij nu uit?” waarop ik antwoordde: „Bij de Emma-pyramide” hetgeen *Croiset* enthousiast deed opmerken: „Nu zie je, dat is nu het bewuste monument, waar we moeten zijn.” Vervolgens reden wij naar de Emma-pyramide, waar wij inmiddels vlak bij waren gekomen. Langs de Pyramide loopt een zandweg van het Zuiden uit, dwars door de hei naar het Noorden. Tweehonderd meter voorbij de Emma-pyramide bevond zich inderdaad een driesprong, zooals door *Croiset* was aangegeven, maar, daar de driesprong nog niet het vereischte contact opleverde, besloot hij om nog een stuk door te rijden. Na nog een paar honderd meter gereden te hebben, kwamen wij opnieuw bij een driesprong en hier liet *Croiset* stoppen en stapten wij uit de auto. Naar het Zuiden kijkende wees *Croiset* ons, te midden van een lage boschaanplanting, de ver boven deze aanplanting uitstekende Emma-pyramide, die hij als het monument had gezien. Naar het Noorden wijzende, liet hij ons op een heuvelrug een stuk schaarhout zien met daartusschen een lange, dunne boomstam, hetwelk *van der Weide* bij mijn tweede bezoek aan hen in Enschede had waargenomen. Ik, relatant, was ten zeerste verbaasd. Nooit had ik

met *Croiset* of een zijner medewerkers over deze plaats gesproken en evenmin over het feit, dat ik daar reeds langer dan een jaar geleden een onderzoek had verricht. Aangezien *Croiset* over de omgeving van Arnhem had gesproken, heb ik bovenbedoelde plaats (die immers onder Velp ligt) oogenblikkelijk uitgeschakeld en niet gedacht hier nog eens ooit voor dit onderzoek terug te zullen komen. Juist het feit dat *Croiset*, *Ter Laak* en *van der Weide* langs psychometrischen weg op die plaats terecht kwamen, nadat ik te voren door verstandelijk overleg tot de conclusie was gekomen dat de gezochte lijken zich daar ter plaatse moesten bevinden, gaf mij de zekerheid dat vorengenoemde plaats de juiste moest zijn.

Croiset, *Ter Laak* en *van der Weide* begonnen nu met in verschillende richtingen te loopen. *Croiset* liep in de Zuidelijke richting, dus naar de Emma-pyramide. *Van der Weide* liep in Noord-Oostelijke richting, terwijl *Ter Laak* in Noordelijke richting liep. Na ongeveer tien minuten ging *Ter Laak* naar de auto en haalde zijn wichelroede op. Met de wichelroede liep hij vanaf de driesprong, ongeveer honderd meter in Noord-Oostelijke richting. Aldaar bevond zich een door de Duitschers voor de opstelling van luchtafweergeschut uitgegraven put, van ongeveer 8 x 10 meter. Drie meter naast die put, in Oostelijke richting, reageerde de wichelroede van *Ter Laak*. *Croiset*, *van der Weide*, getuigen en relatant begaven zich onmiddellijk naar de plaats, waar *Ter Laak* zich bevond en hebben aldaar gezien en waargenomen: dat de wichelroeden van *Ter Laak* en *van der Weiden* reageerden door rond te draaien;

dat die wichelroeden op twee plaatsen, door één meter tusschenruimte gescheiden, reageerden;

dat, na meting, bleek dat de wichelroeden op een stuk grond reageerden, dat precies twee meter doorliep van Oost naar West en dat zij tevens reageerden op een stuk grond van circa 80 cm breedte, loopende van Noord naar Zuid;

dat met tusschenruimte van één meter precies dezelfde opmeting werd gedaan;

dat de wichelroeden aan de Westzijde krachtiger reageerden dan aan de Oostzijde;

dat buiten die twee plaatsen van 200 x 80 cm. de wichelroeden nergens anders in die omgeving reageerden, zoodat het bestaan van een gas- of waterbaan was uitgesloten en dat daardoor het vermoeden was gerezen, dat zich op die twee plaatsen zeer waarschijnlijk de lijken bevonden van twee onbekende personen, terwijl zij, volgens de reacties der wichelroeden, vermoedelijk met hun hoofden naar 't Westen lagen.

Hierna besloten wij opgravingen te doen, om ons ervan te overtuigen of er zich op voornoemde plaatsen inderdaad lijken in den grond bevonden. Ik, relatant, ben, bijgestaan door de aanwezige getuigen, magnetiseur en wichelroedeloopers aan het graven gegaan, waarbij wij vaststelden:

dat de heide ter plaatse over een afstand van 200 x 80 cm. was weggestoken en dat de zich daaronder bevindende aardlaag was vermengd met de lager gelegen zandgronden;

dat de grond los en vermengd bleef tot op circa één meter diepte en dat wij daarna stuitten op vaste zandlagen, waar nog niet in was gegraven, redenen waarom met aan zekerheid grenzende waarschijnlijkheid door ons werd aangenomen, dat op meergenoemde plaatsen twee lijken begraven waren geweest, die later weer zijn opgegraven en ergens anders ter aarde zijn besteld.

Door de snel invallende duisternis moesten wij verdere nasporingen staken.

Waarvan door mij, Wachtmeester, persoonlijk is opgemaakt rapport, om, voor zoover het hun betreft, na medeonderteekening door eerste en tweede getuige door tusschenkomst van den heer *Croiset* te worden toegezonden aan den heer *Dr. W. H. C. Tenhaeff*, psycholoog te Utrecht.

Gesloten en geteekend te Twello, 20 Februari 1947,
J. van Beusekom.

Bevestigd 18 April 1947,
Dr. E. S. Simon.
Jaap Dijks.

Dr. E. S. Simon.

Enschede, 10 Mei 1947.
Lasondersingel 138.
Telefoon 2021.

Verklaring

Ik refereer aan het rapport door den heer J. van Beusekom, wachtmeester der Rijkspolitie te Twello dd. 20 Februari 1947. In aansluiting hieraan verklaar ik het volgende:

Op Vrijdag 28 Maart 1947 vond in het huis van bewaring te Arnhem opnieuw een ondervraging plaats van eenige daar opgesloten leden van den „Sicherheitsdienst”. Deze leden stonden onder verdenking kennis te hebben van het doodschieten door de Duitschers van de uit het politie-bureau te Velp weggevoerde politieke gevangenen. Verdachten hadden tot nu toe twee jaren lang volgehouden van dit misdrijf niets af te weten.

In het verloop van dit verhoor kon een gedetineerde er toe gebracht worden te bekennen, dat hem deze executies niet onbekend gebleven waren en dat hij in staat zou zijn de omgeving aan te wijzen waar de gefusilleerden begraven waren. De gevangene werd onmiddellijk meegenomen om ons deze plaatsen aan te wijzen. De reis ging van Arnhem naar Velp, waar op aanwijzing van den gedetineerde den Denneweg ingeslagen en doorgereden werd tot de Emma-pyramide. Hier stapten wij uit. Het was vlak bij het monument, waarover de heer Croiset het bij het eerste bezoek, dat wachtmeester van Beusekom en ik hem einde October 1946 brachten, zoo vaak had, en precies in de buurt waar de Heeren Croiset, Ter Laak en van der Weide bij onze reis op Zondag 8 December 1946 „warm” werden (vergelijk het rapport van van Beusekom pag. 5).¹⁾ Toen

1) Pag. 5 van het rapport van den heer J. van Beusekom begint met de woorden:

moesten wegens de snel invallende duisternis precies daar de nasporingen gestaakt worden.

Op dit terrein, het is een klein boschje rondom de Emma-pyramide, werden nu op 28 Maart peilingen gedaan. Reeds de derde peiling deed het vermoeden rijzen dat hier lijken zouden gevonden worden. Na korten tijd werden de eerste textiel-resten gevonden en kon de aanwezigheid van lijken worden aangetoond. Volgens de wettelijke bepalingen dient het opgraven van lijken te geschieden door den Dienst van Identificatie en Opberging te Amersfoort. Deze dienst heeft later inderdaad op deze plaatsen uit twee graven zes resp. twee lijken geborgen.¹⁾

Dr. E. S. Simon

Op 22 Mei 1947 deelde Dr. E. S. Simon (naar aanleiding van een door mij op 15 Mei tot hem gericht schrijven, waarin ik hem met betrekking tot enkele punten om nadere gegevens verzocht had) nog het volgende mede:

1. De heer E. H. Kaper is (met zijn lotgenooten) òf in den avond van den 12den òf in den vroegen morgen van den 13den December 1944 gefusilleerd. In het proces-verbaal, opgemaakt door den Dienst der Identificatie en Opberging lezen wij dat betrokkenen op 13 December gefusilleerd zijn. Zelf ben ik ook van meening dat de executie in den morgen van den 13den December heeft plaatsgevonden. De heer van Beusekom deelt deze meening met mij. Zooals u in het rapport van den heer van Beusekom kunt lezen heeft ook de heer Croiset gezegd dat betrokkenen in den vroegen morgen van den 13den December gefusilleerd werden. De datum op de rouwkaart berust op een abuis.

2. Op Uw vraag waarom de naam Kaper in het schrijven aan mej. Abbenhuis ontbreekt antwoordt de heer van Beusekom het

„Op Zondag 8 December 1946, heb ik, relatant, mij met E. S. Simon...” Deze bladzijde eindigt met den zin: „Juist het feit dat Croiset, Ter Laak en van der Weide langs psychometrischen weg op die plaats terecht kwamen, nadat ik tevoren...” T.

1) Een dezer lijken bleek dat van den heer E. H. Kaper te zijn.

Bij het rapport van den wachmeester van Beusekom en de verklaring van Dr. Simon trof ik (Tenhaeff) een rouwkaart aan van den volgenden inhoud:

De herbegraving van onzen lieven Zoon, Broer, Zwager en Oom

EVERT HANS KAPER

Geboren 2-5-1925 te Wormerveer

Gefusilleerd 3-12-1944 te Velp

zal plaats hebben te Wormerveer op Woensdag 14 Mei 1947. Vertrek van huis, Celebesstraat 66, Wormerveer des namiddags te 3 uur.

Namens de familie,
G. KAPER

Wormerveer, 14 Mei 1947
Celebesstraat 66.

Zooals uit het navolgende blijken moge staat de datum der executie op de rouwkaart foutief vermeld en is het wel zeer waarschijnlijk te achten dat de heer Kaper (zooals de heer Croiset „zag”) in den vroegen morgen van den 13den December gefusilleerd werd.

navolgende: „Dat de naam Hans Kaper op het briefje, dat de gevangenen op 12 November 1944 aan mej. Toos Abbenhuis zonden, niet voorkomt is zeer goed verklaarbaar. De gevangenen, die op 13 December 1944 zijn doodgeschoten, zijn nl. niet in één cel vereenigd geweest. Onder de verschillende handteekeningen lezen wij ook die van H. Bosman. Deze H. Bosman is dokter H. Bosman uit Huissen in de Betuwe. Dokter Bosman heeft ook in een van de cellen van de Rotterdamsche Bank te Velp gezeten maar is later in vrijheid gesteld en heeft zich na de bevrijding als arts in de provincie Noord-Brabant gevestigd.

3. Op uw vraag waarom de heer Croiset den weg Utrecht - Ede - Arnhem zag antwoordde de heer Croiset mij dat, aangezien de geheele omgeving van Arnhem hem, volgens zijn zeggen, onbekend is, hij, ter nadere bepaling van het executie-terrein uitgegaan is van een weg, die hem bekend was. Daar komt nog bij dat hij een aantal jaren geleden met zijn vrouw op dezen weg een auto-ongelukje had, waardoor de herinnering aan dezen weg hem bijzonder goed bijgebleven is.

Het is misschien voor u van belang te weten dat de heer Croiset (bij het begin van onze eerste bespreking met hem) onder de vele foto's, welke de heer van Beusekom had meegebracht, er dadelijk die van Hans Kaper uit pikte waarbij hij opmerkte dat van de geportretteerden hij (Kaper) de krachtigste persoonlijkheid was. Met deze foto had hij dadelijk contact. Hans Kaper nu was dezen weg gegaan. De mogelijkheid bestaat dus dat de foto van Hans Kaper hem den weg Utrecht - Ede - Arnhem deed zien.

4. Volgens den heer Croiset zijn er (in den morgen van den 13den December) twintig menschen gefusilleerd zoodat er, volgens hem, nog meer lijken gevonden zullen worden. Er worden inderdaad nog menschen vermist wier lijken tot op heden nog niet gevonden zijn en waarvan vermoed wordt dat zij in de omgeving van Arnhem gefusilleerd zijn.

5. Het is mij niet bekend dat de S.D.-mannen over een herbegraving gesproken hebben. Na de executies werden de lijken in den grond gestopt. Eén lijk schijnt kort na de executie opgegraven te zijn. De plaatselijke situatie geeft aanleiding tot dit vermoeden. Het is waarschijnlijk te achten dat dit het lijk is waarover Fischer en Kuyper met elkaar gesproken hebben (zie het rapport van den heer van Beusekom).

Ik ben het met de heeren van Beusekom en Dr. Simon eens dat wij alleszins het recht hebben hier van een opmerkelijk geval van paragnosie te spreken. Met betrekking tot de vraag of wij hier van telepathie (gedachtenlezen¹⁾) danwel van helderziendheid in het verleden moeten spreken kan men echter van meening verschillen. Het feit dat, zooals uit het rapport van den wachtmeester van Beu-

1) Zie Tijdschrift voor Parapsychologie, XV, pag. 171.

sekom gebleken is, bij hem in het laatst van October 1946 het vermoeden bestond dat de heer Kaper (met een aantal anderen) in de nabijheid van de Emma-pyramide gefusilleerd en begraven werd, doet ons rekening houden met de mogelijkheid, dat althans een deel van de door de heeren Croiset en van der Weide langs paranormalen weg verkregen kennis aan het psychisme van den wachtmeester ontleend is.

Wat het gebruik van de wichelroede door de heeren Croiset, Ter Laak en van der Weide betreft (8 December 1946): t.z.t. hoop ik hierop in een afzonderlijk artikel nader terug te komen.

T.

II. *Enkele paragnostische ervaringen met betrekking tot de ramp van de PH-T.W.B. (Schiphol, 14 Nov. 1946)*. Talrijk zijn de gevallen waarbij personen, die op het oogenblik waarop een hunner vrienden of verwanten (geheel onverwacht) stierf of verongelukte, door een gevoel van diepe neerslachtigheid overvallen werden. Bij een groot aantal dezer gevallen blijkt dat de „ontvanger” zich op het oogenblik waarop hij (in zijn, voor hem op dat oogenblik onverklaarbaren depressieven toestand geraakt) zich er in het geheel niet van bewust is dat zijn „depressie” een hem nastaad persoon geldt.

Een voorbeeld van zoo'n geval is het navolgende („Phantasms of the Living”, geval No. 78):

Het betreft mevr. Bull te Congleton. Op zekeren avond, dien zij in een gezelligen vriendenkring doorbracht, werd zij, terwijl zij (op verzoek van de gastvrouw) aan de piano zat en een vroolijken marsch ten gehoor bracht, door een onbeschrijfelijk gevoel van onrust overvallen. Een diepe droefheid maakte zich van haar meester en belette haar op een gegeven oogenblik verder te spelen. Snikkende werd zij van de piano weggeleid. Den volgenden dag ontving zij bericht dat haar vader (van wien zij nog kort te voren bericht had ontvangen, waaruit bleek dat hij zich gezond en opgewekt gevoelde) plotseling was overleden. Het overlijden vond plaats op het oogenblik waarop zij den marsch speelde.

Een soortgelijke ervaring viel mij op een avond in het jaar 1934 ten deel toen ik in mijn studeerkamer aan een publicatie werkte. Plotseling kon ik niet verder. Een hevige angst en een gevoel van diepe droefheid overviel mij. Den volgenden ochtend was ik weer volkomen normaal en vlotte het werk weer als gewoonlijk. Vergeefs zocht ik naar een verklaring voor die vreemde gevoelens die mij den avond te voren overmeesterd hadden. Dien ochtend, omstreeks half elf, kreeg ik bericht dat een mijner vrienden den avond te voren (op het moment waarop ik „niet verder kon”) door een trein gegrepen was en gedood. Te voren was mij nimmer een dergelijke ervaring ten deel gevallen.

Het komt mij voor dat wij bij dergelijke gevallen van een langs telepathischen weg verkregen weten moeten spreken, dat kennelijk de grenslijn tusschen het onbewuste en het bewuste niet vermag te overschrijden (reden waarom het „hallucinatorische” element hier ontbreekt) omdat er in ons iets is dat zich tegen de bewustwording ervan verzet.